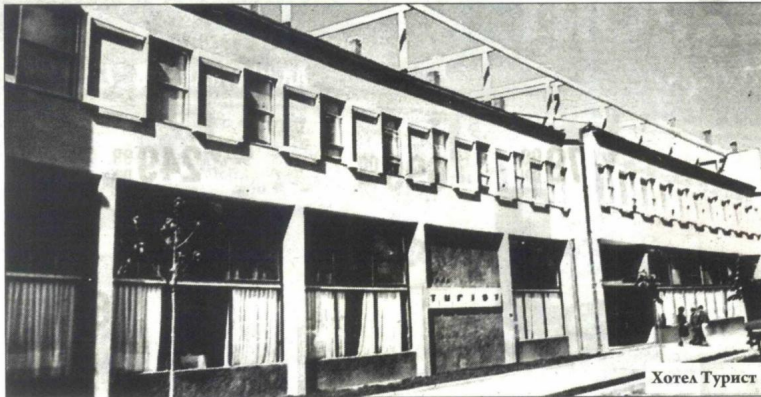

Сећање

Великани Бачке Паланке - Милан Палишашки

Хотел Турист

Железничка станица „Вуков споменик“

У Београду је 30. јула 2017. године, престао да куца срце нашег Паланчанина Милана Палишашког, на кога сви можемо бити поносни. Осећање усхићења и поноса произаило из сазнања, да је своју завичајну припадност са толико љубави истицао, не заборављајући своје корене, своју и нашу Паланку.

Архитекта господин Милан Палишашки био је добитник многих домаћих и светских признања и награда, из области архитектуре и културе. Октобарска награда града Београда (1986), Октобарског салона (1989), Годишње награде (1961) и награде за животно дело УЛУПУДС-а (1994), Велике златне пакете београдског Универзитета уметности (1994). Добитник је највеће колегијалне награде за животно дело коју додељује САС – Велике награде за архитектуру за 1996. годину и многа друга... Обављао је одговорне послове на многим друштвеним функцијама, добитник је националне пензије Републике Србије, стипендијста Фордовог фонда у САД 1963/4., професор Факултета примењених уметности у Београду од 1974-1996. Лично је познавао многе светске архитекте и уметнике, а пријатељовао и дружио са многим јавним личностима из света уметности - глумци, сликари, писци, музичари: Душан-Дуа Ивковић, Мира Траиловић, Љубивоје Ршумовић, Предраг Ејдус, Ружица Сокић, Жарко Паспаљ, Бора Годоровић, Бранко Плеша...

Припадао је најужем кругу Архитектонске секције УЛУПУДС-а 1953-2010. Године - М. Белобрк, Б. Бон, В. Максимовић, М. Минић, М. Пантовић, А. Секулић, С. Васиљевић.

У оквиру грандиозног архитектонског опуса инг. арх. Милана Палишашког, је и пројекат, паланачког хотела „Турист“ (данас хотел „Фонтана“) и пројекат Међумесне аутобуске станице у нашем граду. Аутор је и споменика „Обелиск на насипу“ који симболише борбу против водене стихије 1965. године, а налази се поред дечијег

игралишта код језера Тиквара, као и спомен обележја код „Базе Стојаковић“, где је погинула Клара Фејеш. Његово дело је и ентеријер Дечијег вртића „Бамби“, познатог и као Бело забавиште, израђен 1977. Своју љубав према родном граду истакао је, између осталог, и донацијом велелепног мозаика са ликом Св. Саве, Православном храму паланчком.

Рођен 4. јула 1927. од мајке Ане Радојичин Палишашки и оца Радосава Палишашког у Бачкој Паланци. По завршетку основне школе у Старој Паланци, и пожеженог пријемног испита, родитељи су га уписали у новосадски гимназију чији је пун назив био: „Државна мушка реална гимназија „Краљ Александар I“. По завршетку III разреда гимназије, Милан је наставио школовање 1941. године у „Мађарској краљевској државној гимназији“ на српском наставном језику која је за време окупације била једина у Војводини. Крајем октобра 1944. године, завршивши VI разред поменуте гимназије, јавља се добровољно у партизане и без икакве војне обуке са 17 година одлази на фронт. Прво, ватрено крштење било је у бици на Батини 10. и 11. новембра 1944. године, када су се сукобиле две највеће војске тог времена руска и немачка. После рата, у Новом Саду завршава скраћени теčaj VII разреда гимназије 1946, а VIII разред 1947. године. По завршетку велике матуре у Новом Саду, Милан уписује студије на Архитектонском факултету у Београду. И поред послератних нестаница и неимаштине, Милан је као учесник НОБ-а био ослобођен многих ваннаставних обавеза, а што је важније, имао је тетку у Београду (мајчина сестра), која му је увек била при руци. У овако укратко описаним условима школовања, Милан Палишашки завршава студије, дипломира априла 1953., код професора Милана Заковића и Рате Богојевића (дипломски рад „Хотел у Врњачкој Бањи“), са средњом оценом 8,8.

У години дипломирања већ је добио прву награду на општем јавном анонимном конкурс у Југословенски павиљон – шанс, на сајму у Стокхолму... Одсек за међународне изложбе и сајмове, што му је уједно била прва стручна референца, уз још неке радове из графичко-сликарске области.

У том периоду, архитекта и сликар, Милан Палишашки излаже своје графике и аквареле на XII јесејој УЛУС-овој изложби, затим у Уметничком павилону „Цвијета Зузорић“ и у Галерији Матије српске у Новом Саду. Већ 1955. године, Савет министарства за просвету и културу Републике Србије, доноси решење да се сликар Милану Палишашком, признаје својство ликовног уметника, право на социјално и пензионо осигурање ван радног односа, што је отворио пут ка професионалној, уметничкој па и личној слободи.

Један пословни успех архитектке Милана Палишашког може се слободно сврстати на граници могућег или „веровали или не“. Наиме, добио је 1960. године, све четири прве награде на конкурс у идејно решење Југословенског павилона на сајмовима у Измиру (Турска),

Франкфурту на Мајни (Западна Немачка), Стокхолму (Шведска) и Тунису (у Тунису). Поверење и професионални углед стечен овим конкурсима отворили су врата будућим пројектима, по ставкама и аранжманима каснијих наших павилона на светским изложбама у Токију (Јапан), Ванкуверу (Канада), Севиљи (Шпанија) и Бризбејну (Аустралија), за овај последњи Милан је урадио само идејно решење.

Почетак 1962. године, обележавају два важна догађаја. Живот му улази у „мирну луку“ - у јануару се жени са Јелисаветом Мирашевић. Почетак брака пао је некоко у исто време када је конкурисао за једногодишњу стипендију Фордове фондације. Конкуренција је била жестока, јер се

Милан Палишашки

пријавило 129 кандидата из свих шест Република. Трочлана комисија институције за Међународно образовање Фордове фондације из Њујорка, је појединачно интервјуисала кандидате који су ушли у ужи избор, где се нашао и име Милана Палишашког. Тако је октобра 1963. године, са супругом отпловило бродом „Квин Мери“ за Њујорк где су се задржали до фебруара наредне године.

Нашећемо три Миланова, антолојска дела у домену архитектуре унутрашњег простора. Реконструкција и адаптација Етнографског музеја у Београду, дело за које је аутор награђен Октобарском наградом града Београда. У корпусу српске и југословенске ентеријерске продукције, најзначајнији архитектонски подухват је Миланова адаптација унутрашњости Народног позоришта у Београду, за који је аутор добио Велику награду 30. Октобарског салона за архитектуру. Треће Миланово грандиозно дело је железничка станица „Вуков споменик“. Успешно решавајући ентеријерски проблем 46 метара дубоке подземне архитектонске структуре, аутор је објединио четири различита комуникациска нивоа у једно функционално и атрактивно архитектонско решење. Иако потпуно различити концепцијски и тематски приступи унутрашњој архитектури, ова три дела представљају највеће стваралачке домете архитектке Милана Палишашког.

До краја свог дугог о палачког живота, није заборавио свог пријатеља Николу Франца, са којим је до последњег дана остао у електронској преписци, интересујући се за своју Бачку Паланку.

Архитекту Милана Палишашког можемо с правом да сврстамо у бесмртне великани нашег града.

Ш.В

